

ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АВАРІЙНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ

У статті проаналізовано дефініцію “професійна підготовка”, її трактування різними дослідниками. Визначено підходи до розуміння сутності цього поняття. Подано авторське визначення поняття “професійна підготовка фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті”. Вказано, що зміст професійної підготовки фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті має становити гуманітарна, спеціальна, технічна, фізична, психофізіологічна, психологічна та морально-етична підготовки. Обґрунтовано, що ефективна діяльність фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті в екстремальних ситуаціях можлива лише за умов повноцінної підготовленості до цього, що, в стратегічному плані, передбачає формування їх професійної надійності, а дії в таких ситуаціях для них мають бути звичною нормою.

Ключові слова: професійна підготовка, професійний розвиток фахівця, міжпредметні зв'язки, освітні системи, аварійне обслуговування на авіаційному транспорті, професійно-екстремальна готовність.

Інтенсивний розвиток науки та промислового виробництва, запровадження високих технологій, зміна умов життєдіяльності суспільства × усе це призвело до створення на ринку праці нових професій і спеціальностей. Водночас, значно підвищилися державні та соціальні вимоги до фахівців різних кваліфікацій. Зростання потреби суспільства у висококваліфікованих кадрах стало головною тенденцією розвитку професійної освіти ХХІ ст.

Унаслідок розширення виробничих функцій спеціаліста виникає необхідність підготовки кваліфікованих фахівців широкого профілю, які володіють багатьма професійними компетенціями, серед яких основними (на думку А.К. Маркової) є спеціальні, соціальні, особистісні та індивідуальні. Згідно з її теорією, кваліфікований фахівець поряд із специфічним набором знань, умінь і навичок повинен володіти сучасним науковим світоглядом, професійно значущими особистісними якостями, мати певні життєві установки, систему цінностей, засвоїти особливості професійної поведінки.

Професійне навчання майбутніх фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті має поєднувати професійний і специфічний аспекти, які в сукупності формують суб'єкта екстремального виду діяльності. У зв'язку із цим у межах нашого дослідження становлять інтерес результати психолого-педагогічних розвідок, які стосуються професійної підготовки фахівців екстремальних професій (О. В. Бикова, М. Й. Варій, О. Є. Горохівський, О. П. Євсюков, М. М. Козяр, М. С. Коваль, М. А. Кришталь, О. М. Парубок, О. В. Тімченко, Т. В. Ткаченко та ін.), загальнонаукових і специфічних принципів організації навчально-виховного процесу у ВНЗ з підготовки фахівців аварійно-рятувальних служб (С. О. Батуков, А. О. Благін, Д. В. Жернаков, В. І. Козлачков, О. В. Тімченко, В. А. Шубнякова та ін.).

Аналіз теоретичних та методичних праць з проблем діяльності фахівців в екстремальних та особливих умовах засвідчує, що більшість з них присвячені психологічним наслідкам подолання екстремальних ситуацій (постекстремальній адаптації, посттравматичному стресу, способам психологічної й медичної реабілітації потерпілих тощо). Водночас видано недостатньо фундаментальних праць з проблем підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій до професійної діяльності в екстремальних умовах. Окремі аспекти підготовки фахівців підрозділів з надзвичайних ситуацій досліджували О. В. Бикова, М. М. Козяр, М. С. Корольчук, М. І. Кусій, І. С. Овчарук та ін.

Провівши аналіз наукових праць і публікацій, робимо висновок, що, незважаючи на значні результати вчених у дослідженні проблем професійної освіти фахівців екстремальних професій, системні розробки з питань професійної підготовки майбутніх фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті у льотному ВНЗ відсутні.

Мета статті полягає в розкритті сутності й напрямів формування змісту професійної підготовки майбутніх фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті в льотному ВНЗ.

Проблемам екстремальних ситуацій, зокрема технічним, медичним, психофізіологічним, психологічним, присвячено чимало наукових, науково-методичних, навчальних та інших праць. Це зумовлено, насамперед, зростанням попиту на літературу такого змісту через введення в освітніх установах обов'язкової навчальної дисципліни з безпеки життєдіяльності. В опублікованих працях детально описано екстремальні ситуації, зміст правових документів, технічні засоби безпеки, проблеми безпечного середовища й умов праці, організаційні заходи під час надзвичайних та аварійних ситуацій, а також ліквідації їх наслідків. Проте людина, яка є головною дійовою особою в екстремальних ситуаціях, відсунута в них на периферію й ніби стоїть осторонь. Крім того, зміст багатьох публікацій з екстремальних проблем є тенденційним. Вони, як правило, відображають позиції певної окремої науки (психології, психофізіології, фізіології, психіатрії) відповідно до специфіки свого предмета вивчення, що гальмує впровадження обґрунтованих у них ідей у практику підготовки фахівців до діяльності в екстремальних умовах. Вочевидь, такий підхід є однобічним, відповідно, гальмує втілення викладених у них положень і рекомендацій у практику підготовки фахівців до діяльності в екстремальних умовах. Водночас, практичного працівника цікавить саме цілісна підготовка до діяльності, безпеки та виживання в екстремальних ситуаціях, оскільки в прикладних аспектах питання цих наук здебільшого об'єктивно перебувають у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності, тобто вимагають міждисциплінарного підходу [6].

Професійна підготовка фахівця в психолого-педагогічній літературі розглядається як система, що відображає інтегральне поєднання цілей, завдань, змісту окремих підсистем, умов, організаційних форм, методів, прийомів, педагогічних технологій і засобів навчання. Функціонування цієї сис-

теми забезпечується поєднанням видів професійної підготовки, міжпредметних зв'язків, процесу навчання й виховання, методик навчання тощо.

Для визначення сутності професійної підготовки майбутніх фахівців з аварійного обслуговування та безпеки на авіаційному транспорті в льотному вищому навчальному закладі вважаємо за доцільне розпочати науковий пошук з аналізу поняття “професійна підготовка”, визначення змісту цієї підготовки. Аналіз філософської, психологічної та педагогічної літератури засвідчив, що у визначенні цього поняття серед науковців не існує єдиного підходу. Найчастіше професійну підготовку пропонується розуміти як процес повідомлення студентам відповідних знань та формування в них умінь і навичок, дещо рідше – як результат навчальної діяльності.

У сучасній психолого-педагогічній літературі існує декілька підходів до визначення сутності професійної підготовки. Психологи розглядають її як засіб приросту індивідуального потенціалу особистості, розвитку резервних сил, пізнавальної й творчої активності на основі оволодіння загальнонауковими та професійно значущими знаннями, вміннями й навичками. Представники педагогічної науки вбачають сутність такої підготовки в здобутті людиною професійної освіти, що є результатом засвоєння інтелектуальних знань, умінь та формування необхідних особистісних професійних якостей [2, с. 18–22].

Н. Є. Колесник у своєму дослідженні трактує професійну підготовку лише як процес професійного розвитку фахівця, набуття базових знань, умінь, навичок, практичного досвіду, норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії, а також як процес повідомлення відповідних знань, не говорячи про результат підготовки [7].

Усебічний аналіз професійної підготовки зроблено в працях В. А. Семиченко [14]. Вона звертає увагу, що сутність поняття “підготовка” розкривається у двох його значеннях: 1) як навчання – деякий спеціально організований процес формування готовності до виконання майбутніх завдань; 2) як готовність – наявність компетенції, знань, умінь та навичок, необхідних для успішного виконання певної сукупності завдань.

Для набуття людиною певної професійної кваліфікації, яка буде означати її місце в суспільстві, основним компонентом професійної освіти, на це вказують наведені вище визначення, є професійна підготовка, що визначається як “сукупність спеціальних знань, навичок та умінь, якостей, трудового досвіду та норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії” [5].

М. Ю. Бубнова вказує, що досить часто професійну підготовку розглядають як результат навчання, проте зауважує, що, з іншого боку, її можна розглядати як процес повідомлення студентам відповідних знань та формування в них умінь та навичок. У своєму дослідженні вона пропонує під “професійною підготовкою” розуміти сукупність уже набутих людиною спеціальних знань, умінь та навичок, особистісних якостей, власного досвіду роботи та усвідомлених норм поведінки, що забезпечують можливість успішної роботи з певної професії або процес їх формування [3, с. 18].

Н. Борисенко під професійною підготовкою розуміє деякий спеціально організований процес професійного розвитку фахівця, що забезпечує набуття базових знань, умінь, навичок, практичного досвіду, норм поведінки, які забезпечують можливість успішної роботи з певної професії, і його результат – сформовану готовність до виконання майбутніх професійних завдань [1, с. 296–301].

Інше визначення професійної підготовки трактує її як процес формування фахівця для однієї з галузей трудової діяльності, пов'язаного з оволодінням певним родом занять, професією [9].

Аналіз літератури свідчить, що поняттям професійної підготовки оперують у кількох значеннях, подекуди ототожнюючи його з професійною готовністю. У лексикографічних дослідженнях вказано, що термін “підготовка” збагачує поняття “готовність”, наголошуючи на тому, що підготовка до професійної діяльності є власне формуванням готовності до неї [16].

Т. С. Плачинда зазначає, що професійна готовність – це мета професійної підготовки, початкова й основна умова ефективної реалізації можливостей кожної особистості. Дослідниця акцентує увагу на діалектичному характері готовності як якості й стану, а також динамічного процесу. Таке розмежування спонукає до більш докладного аналізу та тлумачення поняття професійної підготовки [11, с. 27].

У сучасних наукових дослідженнях, пов'язаних з професійною підготовкою, виділяється низка аспектів, а саме: педагогічний, дидактичний, історичний, економічний, соціологічний, філософський тощо. У науковій літературі певною мірою здійснено теоретико-практичне опрацювання кожного з аспектів.

У педагогічній енциклопедії поняття “професійна підготовка” схарактеризовано як систему професійного навчання, основною метою якого є швидке засвоєння вмінь і навичок, необхідних для виконання робіт [10].

Н. П. Волкова вважає, що професійна підготовка фахівця являє собою процес оволодіння системою знань, яку утворюють:

1) загальнокультурні знання (знання про людину, її становлення й розвиток у реальній соціокультурній дійсності, спеціальні знання з культурології, соціології, етики, естетики, економіки, права);

2) психологічні знання (знання загальних характеристик особистості: спрямованість, характер, темперамент, здібності тощо; особливостей перебігу психологічних процесів (мислення, пам'ять, уява тощо); методів психологічного дослідження закономірностей навчання й виховання; особливостей засвоєння навчального матеріалу відповідно до індивідуальних і вікових характеристик; уміння застосовувати набуті знання в професійній діяльності);

3) педагогічні знання (знання основних теорій формування й розвитку особистості, принципів педагогіки та психології, конструювання навчально-виховного процесу; розвиток педагогічної й психологічної науки, професійна підготовка, позитивні та негативні аспекти професійної діяльності тощо);

4) знання з методики викладання предметів, методики виховної роботи, дидактики, знання педагогічної техніки [4, с. 477].

На думку Г. А. Пухальської, професійна підготовка курсантів-пілотів – це система, що складається із взаємодоповнювальних елементів. Ступінь готовності залежить від ступеня компетентності фахівця регламентованим компетенціям.

Г.А. Пухальська стверджує, що професійна підготовка майбутнього авіафахівця – це процес формування та розвитку в нього достатнього для ефективної професійної діяльності рівня компетентності в ході підготовки у ВНЗ і під час практичної діяльності [13, с. 129–135].

С. В. Щербина зауважує, що професійна підготовка курсантів у льотних навчальних закладах до майбутньої професійної діяльності відбувається за різними напрямками та передбачає засвоєння теоретичних знань, формування вмінь у процесі тренажерної й реальної діяльності тощо [17].

Т. С. Плачинда зазначає, що професійна підготовка курсанта льотного навчального закладу – це процес формування та розвитку в нього достатнього для професійної діяльності рівня компетентності в процесі підготовки й практичної діяльності; це організований, безперервний і цілеспрямований процес з оволодіння знаннями, спеціальними вміннями й навичками, необхідними для успішного виконання професійних дій [11, с. 27].

У вітчизняній і зарубіжній літературі, присвяченій розгляду професійного розвитку та професійної підготовки фахівця, підкреслено, що цей процес тісно пов'язаний із соціалізацією людини, передбачає освоєння нею нових соціальних ролей, формування якостей і здібностей, необхідних для виконання суспільних функцій. Їх взаємозв'язок полягає в тому, що в ході професіоналізації людина освоює найважливішу, з погляду інтересів суспільства, соціальну роль – професію, що має певний статус і престижність. Її освоєння відбувається переважно в межах тих самих інститутів, у яких формуються та вдосконалюються найважливіші якості людини (школа, ВНЗ, професійне співтовариство). Крім того, етапи соціалізації за часом і змістом, найчастіше, збігаються з етапами професіоналізації [12].

Професійна підготовка фахівців передбачає професійне навчання, у результаті якого студент оволодіває системою наукових знань і пізнавальних умінь, навичок. У результаті професійної освіти розвивається світогляд. Навчання відбувається у взаємодії педагога й студента, також важливим елементом є самостійна робота студента, його активна позиція в навчанні. Головна мета – професійне самовизначення, найтіснішим чином пов'язане з життєвим самовизначенням.

Одним з важливих аспектів професійної підготовки є формування узагальненого орієнтування в цілях, предметі, засобах, складі професійної діяльності. Це є проблемою, оскільки складні види професійної діяльності не піддаються суворому аналізу, завжди залишають людині простір для творчого пошуку.

Реформування професійної освіти та створення ефективних науково обґрунтованих систем професійної підготовки фахівців є важливим соціалі-

льно-педагогічним завданням. На думку А. П. Беляєвої, вдосконалення й розвиток професійної освіти має відбуватися на трьох рівнях: методологічному, теоретичному та прикладному.

На методологічному рівні досліджують проблеми розробки та побудови теорії професійної підготовки (визначення концептуальних основ, методологічних підходів і принципів створення моделей навчання, розробка змісту основних понять дослідження). На теоретичному рівні – визначення принципів, організаційно-педагогічних умов, відбір змісту, форм і методів, технологій професійного навчання та виховання. На прикладному рівні – дослідження способів підвищення ефективності практичного виробничого навчання, аналіз соціально-моральних характеристик особистості, виділення критеріїв ефективності професійної підготовки. Таким чином, організація професійної підготовки – комплексний процес створення та функціонування освітніх систем, адекватних цілям і завданням професійної освіти та вимогам до формування й розвитку особистості фахівця [15].

У Наставові з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту дано таке визначення професійної підготовки: професійна підготовка – це організований та цілеспрямований процес оволодіння знаннями, уміннями й навичками, необхідними для виконання професійно-службових завдань [8].

Професійна діяльність фахівців аварійно-рятувальних служб пов'язана з різними небезпеками, тому в професії існує суворий професійний відбір за медичними показниками. До професійного навчання допускають осіб, які мають тільки основну групу здоров'я.

Головним завданням фахівців аварійно-рятувальних служб є захист і порятунок людей у надзвичайній ситуації, а також запобігання можливим загрозам і катастрофам техногенного або природного характеру. Професійна підготовка фахівців аварійно-рятувальних служб реалізується поетапно й поділяється на первинну професійну підготовку, спрямовану на формування ключових професійних компетенцій майбутнього фахівця, загальнопрофесійну підготовку, результатом якої є освоєння курсантом загальнопрофесійних компетенцій, і спеціальну підготовку, в результаті якої він здобуває роботу спеціальність (або кілька спеціальностей) у межах своєї професії. До змісту сучасної професійної підготовки фахівців аварійно-рятувальних служб входить медична, протипожежна, психологічна, технічна, радіаційна, хімічна підготовка, топографія, тактико-спеціальна підготовка.

Особливий інтерес у межах наших розвідок становить дослідження М. М. Козяра, в якому обґрунтовано та розроблено методичну систему професійно-екстремальної підготовки особового складу підрозділів МНС України. Автор доводить, що методична система професійної підготовки до діяльності в екстремальних умовах становить взаємозумовлене й взаємозалежне послідовно-паралельне поєднання за завданнями, змістом і цілями як окремих видів підготовки, так і належної підготовки фахівців з

НС, умов, організаційних форм, методів, прийомів, педагогічних технологій і засобів з метою формування в них професійно-екстремальної готовності до діяльності в надзвичайних ситуаціях. До неї також належать часткові методики базової професійно-екстремальної, контекстно-екстремальної та постекстремальної видів підготовки [6].

Професійну підготовку фахівців з надзвичайних ситуацій М. М. Козяр трактує як цілеспрямований процес оволодіння загальними й спеціальними знаннями, навичками та вміннями дій у надзвичайних ситуаціях, а також розумовий, фізичний і професійний розвиток, формування необхідних особистісних та групових морально-психологічних і ділових якостей, стійкості, надійності й придатності, що забезпечує виконання накреслених завдань, особисту безпеку та можливість виживання в екстремальних умовах [6].

Для організації та здійснення професійної підготовки фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті, забезпечення високого рівня їх професійної надійності в основу підготовки покладено принцип безперервного навчання. Система підготовки містить декілька форм професійного навчання, основними з яких є первинна професійна (базова) підготовка та підвищення рівня професійної підготовки (професійна безперервна).

З метою перевірки рівня професійної, фізичної підготовки, обсягу знань, умінь та практичних навичок, знання основ аварійно-рятувальної справи й тактики ліквідації аварій, а також придатності особового складу за станом здоров'я до виконання професійних завдань проводять атестацію фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті. Атестація спрямована на вдосконалення підготовки рятувальників до дій за призначенням.

Професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах майбутніх фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті здійснюється як цілеспрямований процес оволодіння загальними й спеціальними знаннями, навичками та вміннями, а також їх розумового, фізичного розвитку, формування професійно важливих особистісних і групових психологічних, морально-етичних якостей, професійної надійності, що забезпечує виконання функціональних обов'язків, особисту безпеку й виживання.

Аналіз наукової літератури та практики підготовки курсантів за професійним спрямуванням "Обслуговування повітряного руху" дає підстави визначити професійну підготовку майбутніх фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті в льотному ВНЗ як мультисистему, що складається із взаємозумовлених інтегрованих підсистем нижчого порядку, кожен елемент якої спрямований на формування професійної компетенції, готовності та надійності майбутнього фахівця; цілеспрямований процес з оволодіння курсантами спеціальними знаннями, вміннями й навичками, формування професійно важливих фізичних, психофізіологічних, психічних, моральних та особистісних якостей, усвідомлених норм поведінки, необхідних для успішного виконання професійних дій.

Висновки. Отже, зміст професійної діяльності фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті в екстремальних умовах, її особливості, зокрема, надзвичайно висока складність, небезпечність, фізичні

та психічні навантаження, передбачають високу громадянську свідомість і відповідальність, фахову майстерність, морально-психологічну готовність, психічну стійкість і професійну надійність зазначених фахівців. Підгрунтям усього цього має бути тренажерна, спеціальна, технічна, фізична, психофізіологічна, психологічна та морально-етична підготовки.

Ефективна діяльність фахівців з аварійного обслуговування на авіаційному транспорті в екстремальних умовах можлива лише за умови повноцінної підготовленості, сформованої професійної надійності, а дії в таких ситуаціях для них мають бути звичною нормою.

Список використаної літератури

1. Борисенко Н. Професійна підготовка майбутніх учителів технологій в умовах сучасного освітнього простору / Надія Борисенко // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. праць. – Умань : УДПУ, 2011. – № 4 (Ч. 2). – С. 295–301.
2. Бойчук І. Д. Науково-теоретичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців у коледжі / І. Д. Бойчук // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту : зб. наук. праць. – 2009. – № 9. – С. 18–22.
3. Бубнова М. Ю. Готовність майбутніх учителів математики до професійної діяльності // Дидактика математики: проблеми і дослідження : міжнар. зб. наук. робіт. – 2010. – Вип. 33. – С. 17–20.
4. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – 2-е вид., допов. – Київ : Академвидав, 2007. – 477 с.
5. Энциклопедия профессионального образования : в 3 т. / под ред. С. Я. Батышева. – Москва : АПО, 1999. – Т. 2. – 390 с.
6. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 – “Теорія і методика професійної освіти” / М. М. Козяр. – Київ, 2005. – 41 с.
7. Колесник Н. Є. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації художньо-технічної творчості учнів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Колесник Наталія Євгенівна. – Житомир, 2007. – 335 с.
8. Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового та начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту : Наказ МНС від 01.07.2009 р. № 444
9. Педагогическая энциклопедия / [гл. ред. И. А. Каирова]. – Москва : Сов. Энциклопедия, 1964–1988 гг. – Т. 3. – 549 с.
10. Педагогический энциклопедический словарь / [гл. ред. Б. М. Бим-Бад ; ред. кол. М. М. Безруких, В. А. Болотов, Л. С. Глебова, Е. Л. Гончарова, Н. Н. Малофеев, Е. Г. Осиповский, А. В. Петровский]. – Москва : Большая Российская энциклопедия, 2002. – 528 с.
11. Плачинда Т. С. Забезпечення якості професійної підготовки курсантів льотних навчальних закладів в умовах євроінтеграції : навч.-метод. посіб. / Т. С. Плачинда. – Кіровоград : Полімед-Сервіс, 2013. – С. 27.
12. Профессиональная подготовка специалистов-психологов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://xreferat.ru/77/231-1-professional-naya-podgotovka-specialistov-psiologov.html>.
13. Пухальська Г. А. Проблеми підготовки майбутніх пілотів цивільної авіації у вищому навчальному закладі / Г. А. Пухальська // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. – Харків : Українська інженерно-педагогічна академія (УІПА), 2006. – Вип. 14–15. – С. 129–135.
14. Семиченко В. А. Проблеми і пріоритети професійної підготовки / В. А. Семиченко [Електронний ресурс] // Педагогічний дискурс : зб. наук. пр. – 2007. – Вип. 1. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk/2007_01/semychenko.pdf.

15. Шубнякова В. А. Организационно-педагогические условия подготовки специалистов аварийно-спасательных служб МЧС в учреждениях среднего профессионального образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Шубнякова Виктория Аркадьевна. – Санкт-Петербург, 2010. – 221 с.

16. Философский словарь / под. ред. И.Т. Фролова. – 7-е изд. – Москва : Республика, 2001. – 719 с.

17. Щербина С. В. Науково-дослідна робота майбутніх диспетчерів міжнародних авіаліній як засіб формування професійних умінь : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія і методика навчання з технічних дисциплін” / С. В. Щербина. – Харків, 2001. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 02.09.2014.

Лещенко Г. А. К вопросу профессиональной подготовки специалистов по аварийному обслуживанию на авиационном транспорте

В статье анализируется дефиниция “профессиональная подготовка”, ее трактовки различными исследователями. Определены подходы к пониманию сущности данного понятия. Дается авторское определение понятия “профессиональная подготовка специалистов по аварийному обслуживанию на авиационном транспорте”. Указывается, что содержание профессиональной подготовки специалистов по аварийному обслуживанию на авиационном транспорте должна составлять гуманитарная, специальная, техническая, физическая, психофизиологическая, психологическая и морально-этическая подготовка. Отмечается, что эффективная деятельность специалистов по аварийному обслуживанию на авиационном транспорте в экстремальных ситуациях возможна лишь при условии полноценной подготовленности к этому, что, в стратегическом плане, предусматривает формирование их профессиональной надежности, а действия в таких ситуациях для них должны быть привычной нормой.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональное развитие специалиста, межпредметные связи, образовательные системы, аварийное обслуживание на авиационном транспорте, профессионально-экстремальная готовность.

Leshchenko G.. To the question of the professional training of specialists of air transport emergency service

The article analyzes the definition of “professional training”, its interpretation by different researchers. Approaches to understanding the essence of the concept are provided. The author’s definition of the concept “professional training of specialists of air transport emergency service” are defined. It is noted that the published works describe in details the extreme situation, the content of legal documents, technical security means, the problems of safe environment and working conditions, the organizational activities during the emergency situations and the elimination of the consequences. However, the person who is the main performer in the extreme situations, is found on the periphery. Furthermore, the content of many publications on the mentioned topic is biased. They usually tend to reflect the position of particular science (psychology, psychophysiology, physiology, psychiatry) in accordance with the specific nature of their subject matter, which hampers the realization of the grounded ideas into the practical training of specialists working in the extreme conditions. It is indicated that the content of professional training of specialists of air transport extreme service presupposes the humanitarian, special, technical, physical, psycho-physiological, psychological, moral and ethical training. The author notes that the effective activity of specialists of air transport emergency service in extreme situations is only possible in case of full preparedness to it, which in terms of strategy presupposes the formation of their professional reliability, and the actions in such situations for them should be customary ones.

Key words: professional training, specialist’s professional development, interdisciplinary connections, educational systems, emergency service of air transport, professional extreme readiness.